

Liburuak

KRITIKA

Orgasmus. Batzuen artean.
Txalaparta. 230 orrialde. 17,5 euro.

Helduen literatura
Gema Lasarte

Terriblea iruditzen zait

ORGASMUS irakurri dut eta liburua bera baino adierazgarriago iruditu zait liburu honen inguruan hautsak harrotu nahian sorturiko gatazka. Liburua irakurri aurretik, bazen gauza pare bat, irakurketa erakargarri batetik urruntzen ninduen: enkarguko gauza izatea, batetik; eta bestetik, ipuin antologia izatea. Ipuingintzaren inguruan Julio Cortazarrek esaten zuen eleberririk, boxeoan bezala puntuka irabazten zuela irakurlea, eta ipuinak, berriz, *knock-out* batekin.

Beraz, ipuinak kolpez irabazi behar du irakurlea. Eta hori hain da zaila... Normalean, nago ipuin antologietatik, hori, bakarren batzuek besterik ez dutela lortzen, poesia liburuetan gertatzen den bezalaxe; eta enkarguz denean, zer esanik ez. Haratx, laburbilduz ipuin bildumak enegan sorturiko inpresioa.

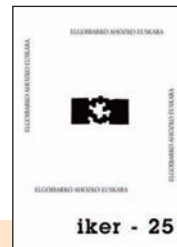
Liburua hamaika emakume idazlek idatzi dute. Gaia: Erasmus. Literatur sistema guztietan idazleen kolektiboak sortzen dira, gurean horren lekuko: Pott, Lubaki, Tropelekoak eta, itsumustuan, Erasmus neskak. Euren hitzetan nahiago *Orgasmus* Erasmus baino, eta horren inguruan esandakoak liburuaren aurkezpenean "orgasmus belaunaldia"-ren arkeologia baterako irakurketa proposamenen bildu dituzte.

Niri terriblea iruditzen zait. Baina nik esan beharrekoak www.uberan.org webgunean oso ondo jasoak daude. Bertan Iraitz Urkulok *El Correo*n egindako iruzkinari ihardespen jariora etorri baitzaio Iratxe Esnaola idazlearen lumatik eta Josune Muñoz kritikari feministaren literatur irizpideetatik.

Kontua da emakume idazleek lubakietatik ateratzea lortzen dutenean, hau da, geure literatur sisteman % 15 izatea apenas lortzen dutenean, demaseko mediatizazioa eta booma dagoela esaten da. Eta, gainera, lotsagabeki izenak ematen dira. Nago emakumeak idazten ari direla, emakumeak unibertsitateetan literatur klaseak ematen ari direla eta nago emakume gutxi batzuk ikerlari lanetan ari direla eta ondorioz, ikusezin zena ikusgarri bihurtu dela; eta horri booma esaten zaio, gizonetzkoena naturala den modu berebean. Emakumeak idazten ari dira, gutxi batzuk dira eta gainera, gutxi horien artean batzuen batzuk oso luma dotorea dute; eta literatur bizia egiten ari dira; eta literaturari beste ikuspegi bat, beste begirada berri bat eranstean ari dira. Eta hori ez da booma. Pixkanaka-pixkanaka, emakumeak negualditik ateratzen ari dira San Jose loreak bezala eta horren aurrean aukera hagitx dago: harriak bota, ez ikusiarena egin eta berriro ere negualdira kondanatu, edo modu naturalean udaberriak eskaintzen duen paisaiari begiratu, hor baitago kolore eztanda, hor elutsetik eguterrara pasa ahal izateko pasahitza. ■

Elgoibarko ahozko euskarari buruz

Euskaltzaindiaren Iker bilduman publikatu da Jesus Mari Makazagaren *Elgoibarko ahozko euskara* liburua. Lan mardula da, akademikoa, Elgoibarko euskara hainbat alorretatik aztertzen duena: fonologia, izenaren morfologia, sintaxia, esaerak, esapideak eta interjekzioak, hiztegia, testuak eta, horiek guztiek aztertuta, atera dituen ondorioak.

Elgoibarko ahozko euskara.
J. M. Makazaga.
Euskaltzaindia.
624 orrialde. 18 euro.

Pello Salaburuk liburuaren hitzaurrean dioenez, mota honetako lanak garrantzitsuak dira, belaunaldiz belaunaldi hitz egiteko moduak aldatzen baitira, eta ezinbestean, batzuk galtzen. Salaburuk dioenez, liburu hau datu-bilketatik harago doa ordea, eta kriterio handiz osatu du Makazagak. ■

36ko gerrari buruzko hamaika testigantza

Aitor Azurki kazetari donostiarrak osatu du *Maizales bajo la lluvia* liburua. Hamaika lagun testigantzak bildu ditu, denak ere 1936ko gerran gudari eta miliziano izandakoenak. Beraien kontakizunen bidez heriotzak, fusilamenduak, bonbardaketak... ikusiko ditugu, bertan egongo bagina bezala, 70 urte baino gehiago pasa ez balira bezala. Eta jabetuko gara, gerra amaitu zen arren, galtzaile izatea tokatu zitzaizen arren, hamaika borrokalari hauek ez zirela inoiz ere errenditu. Memoria kolektiboa lantzeko balio dezake liburuak, baina baita bertako protagonisten ideiak gogora ekartzeko ere. Azken finean, horiek baitira Francok inoiz garaitu ez zituenak. ■

Maizales bajo la lluvia.
Aitor Azurki.
Alberdania.
492 orrialde.
26,50 euro.